

Сучасні механізми управління енергозбереженням на промисловому підприємстві

Ткаченко М.О.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

E-mail: marina_tkachenko@inbox.ru

Останнім часом в Україні склалася певна система і сформовані механізми керування енергозбереженням. Чисельні нормативні документи та законодавчі акти на ряду з директивними контролюючими державними органами становлять механізм регулювання енергозбереженням. Практично на більшості промислових підприємств і в регіонах сформовані та діють енергозберігаючі програми.

Аналіз енергозберігаючих технологій, що представляються постійно на різного рівня виставках і форумах, свідчить про певну активність вчених і практиків у сфері енергозбереження.

У той же час фактичні показники зниження енерговитрат на вітчизняних підприємствах не відповідають плановим, що постійно є предметом критики вчених і державних керівників.

На наш погляд, причина недостатньої ефективності енергозберігаючої політики складається у відсутності системного підходу й недосконалості механізму державного регулювання в цій сфері. Насамперед вимагає вдосконалення система стимулювання у сфері енергозбереження. На сьогоднішній день державні й бюджетні підприємства не зацікавлені в зниженні витрат, оскільки на величину заощаджених засобів знижуються плановані бюджетні ресурси на черговий плановий період. Механізм державного контролю за використанням бюджетних засобів також не стимулює підприємство до такої економії.

В офіційних виступах державних діячів і наукових статтях вчених протягом багатьох років постає питання про необхідність посилення державного керування процесом енергозбереження. Центральне місце тут повинні зайняти питання концентрації ресурсів для забезпечення державної підтримки енергозберігаючих програм. Насамперед мова йде про цілеспрямовану систематизацію наукових досліджень. Ринкове середовище пред'являє найвищі вимоги до технічного й технологічного рівня енергозберігаючих технологій. Аналіз цього ринку свідчить про значний інтелектуальний потенціал, що на жаль ще не використовується на маркетингових принципах. Найчастіше запропоновані технології є наслідком багаторічної праці вчених і колективів. У той же час ці розробки не орієнтовані на конкретні запити ринку і, як наслідок, не знаходять впровадження. В результаті неефективно витрачаються величезні матеріальні й інтелектуальні ресурси. Основне завдання полягає в тому, щоб з однієї сторони зберегти інтелектуальний і творчий потенціал нації, а з іншого боку - забезпечити ринковий попит на нього. Мова йде насамперед про державні замовлення, забезпечені фінансовими та матеріальними ресурсами. При цьому пріоритет варто віддавати науковим розробкам, в основі яких лежать технології шостих і сьомого технологічних переділів. Саме в цьому полягає стратегія інноваційного прориву нашої держави.

Вирішенню проблеми підвищення ефективності використання енергоресурсів на багатьох промислових підприємствах приділяється певна увага, але цей процес ускладнюється тим, що в основному вивчаються технічні аспекти реалізації енергозберігаючих заходів. Наукове дослідження проблем економіки енергозбереження перебуває на недостатньому рівні. У цьому зв'язку необхідні подальші теоретико-методичні дослідження проблем використання потенціалу енергозбереження на підприємстві з метою підвищення ефективності впровадження енергозберігаючих технологій та зменшення енергоємності промисловості України.

Слід зазначити, що недостатньо уваги приділяється обґрунтуванню необхідності енергозбереження з позиції інноваційного розвитку. Найчастіше заходи щодо енергозбереження на промислових підприємствах пов'язані лише із встановленням обліку споживання енергетичних ресурсів і ремонтом наявного енергоємного обладнання. Але на

цьому коло проблем, що виникають під час організації енергозбереження на промисловому підприємстві, не закінчується. Існують інші труднощі під час реалізації енергозберігаючих заходів у промисловості. Одне з найважливіших завдань промислової енергетики полягає в забезпеченні найменш можливих витрат на споживання енергії при підтримці якості продукції на рівні, що відповідає вимогам ринку, і збереженні безпечних і зручних умов роботи персоналу. Крім того процес впровадження енергозберігаючих заходів ускладнюється недостатністю фінансових ресурсів, зростанням тарифів на енергетичні ресурси та відсутністю мотивації промислових підприємств у ході реалізації заходів щодо зниження витрат на електроенергію. За таких умов, стає необхідним здійснення інноваційних перетворень для досягнення цілей і завдань енергозбереження в промисловості.

Отже, стає доцільним вивчення інноваційного потенціалу підприємства, використання якого стає необхідним в процесі впровадження енергозберігаючих заходів.

Вивченням інноваційного потенціалу промислового підприємства займається велика кількість вітчизняних та зарубіжних вчених, але досі не було сформульовано остаточного визначення категорії. На мою думку найбільш узагальнене трактування поняття дали вчені Гончаров В.Н. та Іванова Є.В., які запропонували сутність категорії «інноваційний потенціал підприємства» визначати через сукупність понять «ресурси», «здатності» і «можливості» підприємства, тобто через органічне їх сполучення в процесі інноваційної діяльності [1].

У такому контексті інноваційний потенціал, що використовується в процесі впровадження енергозберігаючих заходів, можна відокремити у категорію «інноваційний потенціал енергозбереження». Вивченням цієї категорії займався російський вчений Тарасов, який запропонував розглядати категорію, як сукупність ряду складових, кожна з яких вносить свою частку в загальний інноваційний розвиток [2].

Узагальнюючи дослідження цього питання, визначимо поняття інноваційний потенціал енергозбереження, як комплексну характеристику, яка відображає спроможність підприємства максимально ефективно використовувати енергетичні ресурси за допомогою впровадження інноваційних технологій з метою досягнення поставлених цілей, серед яких отримання максимально можливого розміру прибутку завдяки максимально повному задоволенню потреб ринку. Саме розробка стратегії управління інноваційним потенціалом енергозбереження потрібна бути першочерговим завданням підприємства на шляху підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів.

Підсумовуючи вищесказане, потрібно зробити висновки, що першочерговим завданням промислових підприємств є розробка механізму управління енергозбереженням, який повинен бути ретельно розроблений як на державному рівні так і на рівні підприємств, і для вирішення цього завдання повинні бути мобілізовані усі зусилля вчених та практиків.

Список літератури 1. Гончаров В. Н., Іванова Е. В., Характеристика инновационного потенциала в контексте стратегического управления //Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 76. Донецьк, ДонНТУ, 2004. –С. 112-119. 2. Тарасов Вячеслав Васильевич. Управление инновационным развитием систем энергосбережения в промышленности : Дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 : Орел, 2002 179 с. РГБ ОД, 61:03-8/650-5